

รู้จักแรงงานสัมพันธ์ (1)

วีระพันธ์ แก้วรัตน์

สวัสดีครับฉบับนี้ผมขออนุญาตแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เรื่องแรงงานสัมพันธ์นะครับ แรงงานสัมพันธ์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการในองค์กรและการควบคุมกิจกรรมการจ้างงาน การจัดการความสัมพันธ์ภายในองค์กรระหว่างฝ่ายจัดการ (หรือนายจ้าง) กับลูกจ้าง ครอบคลุมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งที่เป็นกลุ่มก้อนและเป็นแบบปัจเจกบุคคล

การทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ด้านแรงงานสัมพันธ์อันหนึ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับบริบท และโยงบริบทมาเข้ากับการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น บริบทหรือสภาพแวดล้อมที่อาจเป็นปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อปรากฏการณ์หนึ่ง ๆ ครอบคลุมทั้งปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (ตลาดเทคโนโลยี การจ้างงาน ภาวะเศรษฐกิจโดยรวม เงินเฟ้อ ระดับการว่างงาน ฯลฯ) การเมือง (นโยบายของพรรคการเมือง นโยบายของรัฐบาลกฎหมาย อิทธิพลจากรัฐบาลต่างประเทศ อิทธิพลจากองค์กรเหนือชาติ ฯลฯ) และสังคม (ชนชั้น ระดับการศึกษา ศาสนา จิตวิทยา ประชาชนของภาคีที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ) ปัจจัยหรือเงื่อนไขยังรวมถึงประสบการณ์หรือกระบวนการเรียนรู้จากอดีตของภาคีที่เกี่ยวข้อง เหตุการณ์ในปัจจุบัน และความคาดหวังต่ออนาคตของภาคีที่เกี่ยวข้องด้วยครับ

ในรอบปีที่ผ่านมาผมมีโอกาสไปเป็นวิทยากรบรรยายและจัดกิจกรรมให้กับสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดลำปาง เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน การทำงานเป็นทีม มนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน และจริยธรรมในการทำงาน ซึ่งแต่ละครั้งที่ผ่านมาผมจะพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการทำงานของพนักงานในแต่ละที่ ซึ่งส่วนใหญ่มักคล้ายกันไปโนทิศทางเดียวกัน อาจจะมีบ้างที่พนักงานมักถามข้อกฎหมายเกี่ยวกับข้อบังคับการทำงาน หรือสัญญาการจ้างซึ่งส่วนมากผมมักจะเลี่ยงในการตอบคำถามที่เป็นเรื่องข้อกฎหมาย เพราะไม่ถนัดและมักจะจดไว้แล้วส่งเป็นเอกสารให้ทีหลังเมื่อกลับมาปรึกษาผู้รู้และรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง ส่วนนายจ้างก็มักจะบอกหรืออธิบายในสิ่งที่นายจ้างได้กระทำต่อลูกจ้าง เพื่อจะบอกว่านายจ้างได้ให้ความสัมพันธ์กับแรงงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจากคำบอกเล่าก็มีทั้งดีมากจนถึงแย่มากในเวลาเดียวกัน

ส่วนมากแรงงานก็มักถามเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องมาตรฐานเวลาในการทำงาน เพราะบางโรงงานให้ทำเจ็ดชั่วโมงต่อวัน บางโรงงานให้ทำแปดชั่วโมงต่อวัน บางโรงงานให้ทำเก้าชั่วโมงต่อวัน แล้วเวลาจริง ๆ ควรเป็นกี่ชั่วโมงดีแหละ อื่น น่าสนใจ คำถามลักษณะนี้ผมมักตอบเชิงวิชาการโดยอ้างอิงมาตรฐานการทำงานซึ่งเป็นบทบัญญัติหรือข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานต่าง ๆ ที่ประเทศที่เป็นสมาชิกของ ILO ทั่วโลกให้การยอมรับว่าเป็นมาตรฐานแรงงานสากล เช่น

- ชั่วโมงทำงานมาตรฐานวันละ 8 ชั่วโมง (หนึ่งวันมี 24 ชั่วโมง : 8 ชั่วโมงสำหรับการทำงาน : 8 ชั่วโมงสำหรับการศึกษาหาความรู้ : 8 ชั่วโมงสำหรับการพักผ่อน)
- อายุขั้นต่ำของการใช้แรงงาน จะต้องไม่ต่ำกว่า 15 ปี เป็นต้น

นอกเหนือจากนี้ก็ให้ไปดูที่ข้อบังคับและสัญญาการจ้างที่ได้ตกลงกันไว้ ข้อบังคับในการทำงาน และ สัญญาจ้างเราจะทำความรู้จักกันในโอกาสต่อไป

โอกาสนี้สำหรับการเริ่มต้นในการแนะนำ และ แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องแรงงานสัมพันธ์ผมพอจะสรุปได้ว่าประโยชน์หรือจุดมุ่งหมายสุดท้ายของแรงงานสัมพันธ์ก็เพื่อเป็นการระงับข้อพิพาทระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง โดยแรงงานสัมพันธ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการเข้าไปรักษาคุณแห่งความเป็นธรรมในการทำงานเพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในการทำงาน ซึ่งพอจะสรุปได้ 4 ข้อดังนี้

1. การระงับข้อพิพาท
2. การรักษาความเป็นธรรมในด้านสังคมและเศรษฐกิจ
3. การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง
4. ให้ความคุ้มครองแก่นายจ้างและลูกจ้าง

ครั้งต่อไปเราจะมาทำความเข้าใจ และ แลกเปลี่ยนในเรื่ององค์ประกอบของแรงงานสัมพันธ์ รวมถึงบทบาทสำคัญขององค์ประกอบนั้น ๆ แล้วพบกันฉบับต่อไปนะครับ

เชื้อมันและศรัทธา
วีระพันธ์ แก้วรัตน์
มิถุนายน 2552